

**Silverio Annibale, *La questione di Fiume nel diritto internazionale*,
Monografie XI, Rovigno – Fiume – Trieste: Centro di Ricerche Storiche
– Unione italiana – Università popolare, 2011., 111 str.**

Publikacijom jedanaestog sveska serije *Monografie* Centar za povijesna istraživanja iz Rovinja (*Centro di Ricerche Storiche di Rovigno*) dodaje još jedan tom robusnoj liniji istraživanja istarske regionalne povijesti, otvarajući temu kojom se historiografija prilično bavila, ali je do sada nije bilo u izdanjima ove značajne institucije.

U tom kontekstu Silverio Annibale, izvanredni profesor međunarodnog prava i profesor o međunarodnim organizacijama na Sveučilištu u Teramu, pomaže ispunjenju praznine bacanjem novog svjetla na takozvano Riječko pitanje (*Questione di Fiume*) analizirajući u manjoj mjeri već poznatu povijesnu stranu, a na poseban način loše obrađeno gledište međunarodnog prava.

Knjiga započinje predgovorom (»Prefazione«, str. 7 – 9) Oriette Moscarda Oblak. Slijedi analiza povijesne pozadine u poglavlju naslova »Breve ricostruzione storica« (11 – 44), koja je prethodila Prvom svjetskom ratu, potom analiza učinaka potonjeg s obzirom na Londonski ugovor i ulazak Italije u rat na strani Antante te posljedica raspada multietničke dualističke Austro-Ugarske Monarhije. Ostavlja prostor analizi D'Annunzijeve avanture i uspostave Kvarnerskog namjesništva (*Reggenza del Carnaro*), potpisivanja Rapalskog ugovora, osnivanja Slobodne Države Rijeke i pripajanja grada Kraljevini Italiji, to jest temama o kojima su povjesničari široko raspravljali.

Sve te događaje autor analizira u poglavlju »Le vicende di Fiume sotto l'aspetto del diritto internazionale« (45 – 90) s aspekta međunarodnog prava, uokvirivši osobito pitanja u svezi s institucijama Talijanskoga i Hrvatskog nacionalnog vijeća te Kvarnerskog namjesništva, tijelima koja su se, svako iz svoje perspektive, pozivala na Wilsonovo pravo na samoopredjeljenje naroda upravo u vrijeme kada je došlo do vojne okupacije grada od savezničkih sila, koje su na Mirovnoj konferenciji u Parizu odlučivale o njegovoj sudbini. Annibalovo istraživanje usredotočeno je na sukobe između dvaju spomenutih vijeća te između Talijanskog vijeća i savezničkih snaga, podržanog od Kraljevine Italije. U Radu se zatim razmatra kratko iskustvo D'Annunzijeve uprave i oružanog sukoba između Namjesništava Kraljevine Italije i Kvarnera.

U trećem se poglavlju naslova »Altre questioni legate alla vicenda di Fiume poste a confronto con i principi del diritto internazionale« (91 – 107) autor poziva na bogatu literaturu te na dostupne povijesne izvore ustupljene od rimske *Società di studi fiumani* i *Vittoriale degli italiani* iz Gardone Riviera (Brescia). Rekonstrukcijom događaja uz pomoć međunarodnog prava, autor zaključuje da Kvarnersko namjesništvo nikada nije bilo osnovano ili je postojalo kao subjekt međunarodnog prava. Prema tome, oružana intervencija talijanske vojske protiv njega predstavlja čin represije, a ne ratni čin.

Knjiga završava zaključkom (»Conclusioni«, 109 – 110) i sažecima na hrvatskom i slovenskom jeziku (111) te predstavlja koristan referentni priručnik i studiju za one koji žele dodatno istražiti kompleksnu i tešku povijest Rijeke u prvom poslijeratnom razdoblju XX. stoljeća.

Denis Visintin